

ΑΝΩΤΑΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Αναφορά Αρ. 2/2019

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 140 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

3 Ιουνίου, 2020

[ΝΙΚΟΛΑΤΟΣ, Π., ΝΑΘΑΝΑΗΛ, ΠΑΜΠΑΛΛΗΣ, ΠΑΝΑΓΗ,
ΠΑΡΠΑΡΙΝΟΣ, ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, ΛΙΑΤΣΟΣ, ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ, ΓΙΑΣΕΜΗΣ,
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ, ΠΟΥΓΙΟΥΡΟΥ, ΜΑΛΑΧΤΟΣ,
Δ/ΣΤΕΣ]

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Αιτητής

ΚΑΙ

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Καθ' ης η Αίτηση

Γνωμάτευση κατά πόσον ο νόμος με συνοπτικό τίτλο «Ο περί Μεταβιβάσεως και Υποθηκείσεως Ακινήτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2019» είναι αντίθετος και ασύμφωνος με τα Άρθρα 23, 25, 26, 28, 35 και 179 του Συντάγματος της Δημοκρατίας με την αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών από την οποία διαπνέεται το Σύνταγμα, και με

τα Άρθρα 127 και 130 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (αφεξής «η ΣΛΕΕ»).

Κ. Κληρίδης, Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας με Α. Καλησπέρα (κα), Δικηγόρο της Δημοκρατίας Α, για τον Αιτητή.

Α. Σ. Αγγελίδης με Σ. Αγγελίδη, για την Καθ' ης η Αίτηση Βουλή των Αντιπροσώπων.

Νικολάτος, Π.: Η Γνωμάτευση του Δικαστηρίου είναι ομόφωνη και θα δοθεί από τον υποφαινόμενο.

ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΗ

ΝΙΚΟΛΑΤΟΣ, Π.: Με την Αίτηση ζητείται γνωμάτευση κατά πόσο ο Νόμος με συνοπτικό τίτλο «ο Περί Μεταβιβάσεως και Υποθηκείσεως Ακινήτων (τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2019» (στη συνέχεια ο Νόμος) είναι αντίθετος και ασύμφωνος με τα Άρθρα 23, 25, 26, 28, 35 και 179 του Συντάγματος της Δημοκρατίας, με την αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών

και με τα άρθρα 127 και 130 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

Η θέση του Αιτητή είναι ότι τα άρθρα 2 και 3 του Νόμου είναι ασύμβατα με τις προαναφερόμενες συνταγματικές και άλλες διατάξεις, και με την αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών, η οποία είναι θεμελιώδης αρχή του Συντάγματος μας.

Η θέση της καθ' ης η Αίτηση είναι πως, τα άρθρα 2 και 3 του Νόμου, ουδόλως καταστρατηγούν τις προαναφερόμενες διατάξεις ή την αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών.

Τα άρθρα 2 και 3 του Νόμου προνοούν, ουσιαστικά, τη διεύρυνση της προθεσμίας των τριάντα ημερών που παρείχετο στον ενυπόθηκο οφειλέτη για την εξόφληση οφειλόμενου ποσού, σε σαρανταπέντε μέρες και τη διεύρυνση της προθεσμίας των τριάντα ημερών για την καταχώρηση έφεσης σε Επαρχιακό Δικαστήριο, από τον ενυπόθηκο οφειλέτη, για τον παραμερισμό σκοπούμενης πώλησης ενυπόθηκου ακινήτου του, σε σαρανταπέντε μέρες.

Σύμφωνα με την Αίτηση:

«Περαιτέρω, τα εν λόγω άρθρα θεσμοθετούν, πέραν των προβλεπόμενων λόγων καταχώρισης έφεσης σε Επαρχιακό Δικαστήριο για παραμερισμό της ειδοποίησης σκοπούμενης πώλησης ενυπόθηκου ακινήτου, ως επιπρόσθετο λόγο τέτοιας έφεσης και την περίπτωση που αδειοδοτημένο πιστωτικό ίδρυμα (στο εξής «Α.Π.Ι.») ή αγοραστής κατά την έννοια του περί Αγοραπωλησίας Πιστωτικών Διευκολύνσεων και για Συναφή Θέματα Νόμου του 2015, όπως εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται (στο εξής «ο αγοραστής»), αρνήθηκε να προσέλθει και/ή δεν προσήλθε ως όφειλε σε διαδικασία αναδιάρθρωσης πιστωτικής διευκόλυνσης, δυνάμει των διατάξεων του περί Σύστασης και Λειτουργίας του Ενιαίου Φορέα Εξώδικης Επίλυσης Διαφορών Χρηματοοικονομικής Φύσεως Νόμου του 2014, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται (στο εξής «ο Νόμος του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου»).

Έτι περαιτέρω με τα άρθρα 2 και 3 του υπό Αναφορά νόμου προβλέπεται η επιπλέον διασφάλιση του ενυπόθηκου οφειλέτη στο δικαίωμα καταχώρισης έφεσης με την παροχή δυνατότητας ένταξης στις προβλεπόμενες διαδικασίες διαμεσολάβησης του Μέρους VIA του Νόμου του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου, επιπρόσθετων

περιπτώσεων δανειακών διευκολύνσεων κατόπιν υποβολής σχετικής αίτησης, εξαιρουμένων εκείνων των πιστωτικών διευκολύνσεων για τις οποίες, κατά τον χρόνο υποβολής αίτησης στον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο για διορισμό διαμεσολαβητή, έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση ή βρίσκεται σε εξέλιξη δικαστική διαδικασία ή διαδικασία πώλησης ενυπόθηκου ακινήτου με πλειστηριασμό.

Με τα εν λόγω άρθρα παρέχεται η δυνατότητα στον ενυπόθηκο οφειλέτη να περιλάβει στην αίτηση που θα υποβάλει στον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο για διορισμό διαμεσολαβητή και αιτιάσεις που θα ήταν δυνατό να αποτελέσουν λόγο υποβολής παραπόνου αναφορικά με το ύψος του οφειλόμενου και απαιτητού ποσού, περιλαμβανομένων των οφειλόμενων τόκων. Σε τέτοια περίπτωση, ο οφειλέτης έχει δικαίωμα σε καταχώριση αίτησης σε αρμόδιο δικαστήριο για την έκδοση απαγορευτικού διατάγματος αναστολής της σκοπούμενης πώλησης, εφόσον το Α.Π.Ι. ή ο αγοραστής διαπιστωθεί από τον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο ότι έχει παραβιάσει τις πρόνοιες του Κώδικα Συμπεριφοράς για τον χειρισμό δανειοληπτών που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες.

Η νέα αυτή νομιμοποιητική βάση υφίσταται επιπρόσθετα της υφιστάμενης βάσει του άρθρου 32 του περί Δικαστηρίων Νόμου του 1960, όπως εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται, παρεχόμενης

στον δανειολήπτη δυνατότητας να αιτηθεί την έκδοση τέτοιου απαγορευτικού διατάγματος, όπως και επιπρόσθετα της υφιστάμενης στον οικείο Νόμο δυνατότητας καταχώρισης έφεσης στο Επαρχιακό δικαστήριο για παραμερισμό της ειδοποίησης της σκοπούμενης πώλησης, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενυπόθηκος οφειλέτης έχει προηγουμένως εξασφαλίσει παρεμπίπτον απαγορευτικό διάταγμα βάσει των διατάξεων του άρθρου 32 του προαναφερόμενου Νόμου».

Συμφωνούμε με τις θέσεις της καθ' ης η Αίτηση ότι, με τα άρθρα 2 και 3 του Νόμου δεν παραβιάζεται οποιοδήποτε δικαίωμα «ιδιοκτησίας» του ενυπόθηκου δανειστή, το οποίο προστατεύεται από το Άρθρο 23 του Συντάγματος. Κατά την κρίση μας, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως παραβίαση «ιδιοκτησιακού» δικαιώματος του ενυπόθηκου δανειστή, η παροχή δυνατότητας στον ενυπόθηκο οφειλέτη να εξοφλήσει οφειλόμενο ποσό και να καταχωρίσει έφεση κατά της σκοπούμενης πώλησης του ενυπόθηκου κτήματός του, εντός περιόδου σαρανταπέντε ημερών αντί τριάντα ημερών, όπως προνοείτο προηγουμένως, ούτε και συνιστά παραβίαση «ιδιοκτησιακού» δικαιώματος, του ενυπόθηκου δανειστή, η παροχή δυνατότητας στον ενυπόθηκο οφειλέτη να καταχωρήσει έφεση για τους προαναφερόμενους λόγους, ούτε βέβαια και η παροχή δυνατότητας στον

ενυπόθηκο οφειλέτη να προσφύγει σε αρμόδιο Δικαστήριο και να καταχωρήσει αίτηση για έκδοση απαγορευτικού διατάγματος αναστολής σκοπούμενης πώλησης ενυπόθηκου ακινήτου του, συνιστά παραβίαση «ιδιοκτησιακού» δικαιώματος του ενυπόθηκου δανειστή.

Οι προαναφερόμενες διατάξεις του Νόμου αφορούν σε πρόσθετες ή ευνοϊκότερες δικονομικές, κυρίως, δυνατότητες, που παρέχονται στον ενυπόθηκο οφειλέτη, δια νόμου, και οι οποίες δεν καταργούν ούτε και περιορίζουν καθ' οιονδήποτε ουσιαστικό τρόπο οποιοδήποτε «ιδιοκτησιακό» δικαίωμα του ενυπόθηκου δανειστή. (Δέστε: **Γεώργιος Χαραλάμπους κ.α. ν. Κυπριακής Δημοκρατίας (2014) 3 Α.Α.Δ. 175, Κουσελίνη-Ιωαννίδου ν. Κυπριακής Δημοκρατίας, (2014) 3 Α.Α.Δ. 361 και Κυπριακή Δημοκρατία μέσω Υπουργείου Οικονομικών, Γενικού Λογιστηρίου κ.α. ν. χχχ Αυγουστή κ.α., Έφεση κατά απόφασης Διοικητικού Δικαστηρίου Αρ. 177/18 κ.α., ημερ. 10.4.2020).**

Καταλήξαμε στο προαναφερόμενο συμπέρασμα, αφού συνυπολογίσαμε ότι οι δικονομικές δυνατότητες που παρέχονται στον οφειλέτη, υπόκεινται

στη διακριτική ευχέρεια των αρμοδίων Δικαστηρίων και, επομένως, η έκβασή τους περνά μέσα από τη δικαστική κρίση.

Τα άρθρα 2 και 3 του Νόμου δεν μπορεί να θεωρηθούν ότι καταστρατηγούν, καθ' οιονδήποτε τρόπο, το άρθρο 25 του Συντάγματος, το οποίο προστατεύει την ελευθερία ασκήσεως επαγγέλματος, απασχόλησης εμπορίου ή επικερδούς εργασίας. Δεν θεωρούμε πως, με τις προαναφερόμενες διατάξεις, τίθενται περιορισμοί στην επαγγελματική ελευθερία των ενυπόθηκων δανειστών. Δεν συνιστά περιορισμό της επαγγελματικής ελευθερίας των δανειστών η διεύρυνση των δικονομικών δικαιωμάτων των οφειλετών, ενώπιον των αρμοδίων Δικαστηρίων.

Το Άρθρο 26 του Συντάγματος επίσης δεν παραβιάζεται από τα άρθρα 2 και 3 του Νόμου. Με τα άρθρα αυτά διευρύνονται, όπως αναφέραμε, κατά δεκαπέντε μέρες, δύο προθεσμίες για την εξόφληση οφειλόμενου ποσού και για την καταχώρηση έφεσης, θεσπίζονται πρόσθετοι λόγοι έφεσης και παρέχεται, ρητώς, δικαίωμα καταχώρησης αίτησης για έκδοση απαγορευτικού διατάγματος. Παρέχονται, δηλαδή, δια νόμου, κάποιες δυνατότητες στον οφειλέτη, οι οποίες δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι, καθ' οιονδήποτε τρόπο, επεμβαίνουν στο δικαίωμα του συμβάλλεσθαι

ελευθέρως, το οποίο προστατεύεται από το άρθρο 26 του Συντάγματος ή, ακόμα, στα συμβατικά δικαιώματα του δανειστή, γενικά.

Τα άρθρα 2 και 3 του Νόμου δεν παραβιάζουν ούτε και την αρχή της ισότητας, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο Άρθρο 28 του Συντάγματος. Με τα άρθρα 2 και 3 του Νόμου δεν δημιουργείται οποιαδήποτε ανισότητα μεταξύ όμοιων καταστάσεων ή ισότητα μεταξύ ανόμοιων καταστάσεων.

Τα Άρθρα 35 και 179 του Συντάγματος θα ήταν δυνατό να καταστρατηγηθούν, αν αποδεικνυόταν καταστρατήγηση των προαναφερόμενων Άρθρων του Συντάγματος. Εφόσον δεν αποδείχθηκε παραβίαση οιαδήποτε των Άρθρων 23, 25, 26 και 28 του Συντάγματος, δεν μπορεί να υπάρχει και παραβίαση των Άρθρων 35 και 179.

Τα άρθρα 2 και 3 του Νόμου δεν παραβιάζουν ούτε και την αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών. Δεν υπάρχει, δηλαδή, οποιαδήποτε παράνομη επέμβαση της Νομοθετικής Εξουσίας στη σφαίρα αρμοδιότητας της Δικαστικής Εξουσίας. Οι δυνατότητες που παρέχονται στον οφειλέτη, με τα άρθρα 2 και 3 του Νόμου, όπως ήδη αναφέραμε, υπόκεινται στη διακριτική εξουσία του αρμοδίου Δικαστηρίου και ουδόλως επιβάλλεται

στο Δικαστήριο οποιαδήποτε ανεπίτρεπτη υποχρέωση ή καθήκον ή του αφαιρούνται αρμοδιότητες αλλά, αντίθετα, του παρέχονται εξουσίες.

Το Άρθρο 127 της ΣΛΕΕ, προνοεί ότι ζητείται η γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, από τις εθνικές Αρχές, για κάθε σχέδιο νομοθετικής διάταξης που εμπίπτει στο πεδίο της αρμοδιότητας της, εντός των ορίων και υπό τους όρους που ορίζει το Συμβούλιο, σύμφωνα με τη διαδικασία του Άρθρου 129, παρ. 4. Στην προκείμενη περίπτωση, είναι παραδεκτό ότι η Βουλή δεν ζήτησε τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) πριν την πρόταση νόμου, στη βάση της οποίας ψηφίστηκε ο Νόμος.

Η Απόφαση 98/145/ΕΚ, που εκδόθηκε στο πλαίσιο της ενωσιακής δευτερογενούς νομοθεσίας, προνοεί ότι, η γνώμη της ΕΚΤ πρέπει να ζητείται, για κάθε σχεδιαζόμενη νομοθετική διάταξη που αφορά, μεταξύ άλλων, τους κανόνες που εφαρμόζονται στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, «στον βαθμό που επηρεάζουν ουσιωδώς, τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των αγορών». (Δέστε: «Εισαγωγή στο Δίκαιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, Γενικό Μέρος, Ιστορική Διάσταση και Θεσμικές Διατάξεις» του Χρήστου Γκόρτσου, Εκδόσεις Νομικής Βιβλιοθήκης, σελ. 171). Συμφωνούμε με την εισήγηση του

ευπαιδευτού συνηγόρου της καθ' ης η Αίτηση, ότι οι προαναφερόμενες δικονομικές δυνατότητες, που παρέχονται από τον Νόμο στον οφειλέτη, δεν μπορούν, εύλογα, να θεωρηθούν ότι επηρεάζουν, και μάλιστα ουσιωδώς, τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των αγορών (στην Κύπρο ή και την Ευρωπαϊκή Ένωση).

Τα Άρθρα 2 και 3 του Νόμου δεν παραβιάζουν ούτε και το Άρθρο 130 της ΣΛΕΕ, το οποίο επιβάλλει στις Κυβερνήσεις των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ άλλων, να μην κάμνουν υποδείξεις στις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες τους και να μην τις επηρεάζουν, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Είναι η θέση του Αιτητή ότι, η εποπτεία των Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων, από τον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο, παρεμβαίνει στο ανεξάρτητο έργο της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου για την επιτήρηση της συμμόρφωσης των Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων με τον σχετικό Κώδικα Συμπεριφοράς, που εξέδωσε η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου.

Δεν συμφωνούμε ούτε και με αυτή τη θέση του Αιτητή και δεν θεωρούμε πως ο Χρηματοοικονομικός Επίτροπος επεμβαίνει στις εξουσίες της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου. Ο Χρηματοοικονομικός Επίτροπος,

ουσιαστικά, δέχεται παράπονα που του υποβάλλονται για τη συμπεριφορά Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων και διατυπώνει, μη δεσμευτικές, προτάσεις επίλυσης των διαφορών.

Ενόψει των προαφερθέντων, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι, ο υπό κρίση Νόμος δεν καταστρατηγεί οποιοδήποτε από τα προαναφερόμενα Άρθρα του Συντάγματος, ούτε τα προαναφερόμενα άρθρα της ΣΛΕΕ, αλλά ούτε και τη θεμελιώδη αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών.

Η παρούσα γνωμάτευση κοινοποιείται, σύμφωνα με το Άρθρο 140.2 του Συντάγματος, στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Μ. Μ. ΝΙΚΟΛΑΤΟΣ, Π.

ΣΤ. ΝΑΘΑΝΑΗΛ, Δ.

Κ. ΠΑΜΠΑΛΛΗΣ, Δ.

Π. ΠΑΝΑΓΗ, Δ.

Λ. ΠΑΡΠΑΡΙΝΟΣ, Δ.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, Δ.

Α. Ρ. ΛΙΑΤΣΟΣ, Δ.

Κ. ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ, Δ.

Γ. Ν. ΓΙΑΣΕΜΗΣ, Δ.

Τ. Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Δ.

Τ. ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ, Δ.

Α. ΠΟΥΓΙΟΥΡΟΥ, Δ.

Χ. ΜΑΛΑΧΤΟΣ, Δ.

/MΣ